

پشت‌بوم

هنرمندانی که روحانی داشت هیلاری نداشت

حسین هاشم‌پور

یک: روزی که کمپین رابرت دنیرو، مریل استریپ، جورج کلونی، آنجلینا جولی، جنیفر لویی، دی‌کابریو، جانی دپ، برد پیت و... نتوانست جلوی ورود ترامپ به کاخ سفید را بگیرد، برخی مدعی شدند برند هنرمند، سرگرمی‌ساز است و مردم در مسائل مهمی مانند انتخابات به آنها رجوع نمی‌کنند؛ اما این روزها در ایران، کسی نیست که نقش کمپین پرشور و هدایتگر هنرمندان در انتخاب آقای روحانی را منکر شود. یکی از تفاوت‌های این دو کمپین آمریکایی و ایرانی در این بود که رابرت دنیرو می‌گفت: «دلم می‌خواهد با مشت توی صورت ترامپ بکوبم» و او را آشفغال، سگ و خوک توصیف کرد. ... اما کمپین باادب ایران ترجیح داد براساس منطق، نتایج دو سبوی انتخاب را برای مردم تشریح کند؛ علاوه‌برآن یک‌یک سلب‌رئی‌های ایرانی پای صندوق‌های رای رفتند، از انگشتان استامپی‌شده‌شان عکس گرفتند و در صفحات مجازی و رسانه‌ها انتشار دادند تا هم‌ذات‌پنداری مخاطب را برانگیزند.

دو: ارزش کار هنرمندان ایران زمانی روشن می‌شود که بدانیم ممکن است چنین نقش‌آفرینی‌هایی عواقب بدی برایشان به وجود آورد؛ مثلاً رسانه‌ای که در پرونده‌سازی استاد است، ۲۱ اردیبهشت نوشت: «بجاست، حراست صداوسیما در همکاری با هنرمند نمایان تجدیدنظر کند».

سه: دیگر کارکرد فوق‌العاده حضور پررنگ هنرمندان پیرامون اندیشه و راهبرد دولت تدبیر و امید، این بود که رقیب را به تکاپو انداخت تا برای جبران این خلا کاری کند؛ گویا مشاوران، گفت‌وگوی حجت‌الاسلام رئیسی با بازیگر نقش «شاعر بره» در فیلم تبلیغاتی ایشان را کافی ندیدند، از آقای امیر مقصودلو، معروف به تلو دعوت شد تا در یک قاب با کاندیدای محترم بنشیند و توجه کمپین «کار و کرامت» به هنر و هنرمند یادآوری شود؛ اتفاقاً این دیدار ثمرات بسیار داشت: دیدار با یک موزیسین زیرزمینی از سوی حجت‌الاسلام رئیسی که گفته کنسرت مسئله مردم نیست و در مقامی است که می‌تواند در یک شهر را روی موسیقی ببندد و دیدار با تلو با آن همه تتو که تلویزیون در بخش مسابقه فوتبال هم آنها را سانسور می‌کند... به‌رسمیت‌شناختن تابوهایی است که سال‌ها سال زمان می‌برد.

چهار: جامعه هنری از دولت نخست دکتر روحانی کلاه‌های بسیار داشت و دارد؛ فرهنگ در اولویت‌های دولت یازدهم نبود و هنرمندان رشته‌های مختلف حتی دچار چالش‌های معیشتی شدند... اما به هنگامه انتخابات، گویی مصالح ملی در میان باشد کمپین بزرگی از هنرمندان شکل گرفت تا دوباره آقای روحانی بر مسند ریاست جمهوری تکیه زند، اکنون اما باید روزگار دیگری در پیش باشد؛ هم از حیث انتخاب مدیرانی مورد وثوق جامعه هنری که ضمن توانمندسازی نهادهای هنری، امور هنر را به آنها واگذار کنند و هم به جهت تأمین زیرساخت‌ها، افزایش بودجه و تشویق بخش‌های خصوصی بزرگ به مشارکت جدی برای توسعه هنر.

ضرب آهنگ

بررسی «موسیقی موریس ژار»

● **شرق:** «موسیقی فیلم‌های موریس ژار» در نشست تخصصی موسیقی فیلم، چهارم خرداد ساعت ۱۸:۳۰ با حضور نصرالله داودی، آهنگ‌ساز، مترجم و پژوهشگر، در فرهنگسرای ارسباران بررسی می‌شود. موریس آلکسیس ژار در ۱۳ سپتامبر ۱۹۲۴ در شهر لیون فرانسه متولد شد. وی در رشته مهندسی در دانشگاه سوربن تحصیل کرد. او که در طول جنگ جهانی دوم در ارکسترهای نظامی به نوازندگی می‌پرداخت، پس از جنگ وارد کنسرواتوار پاریس و به تحصیل در رشته آهنگ‌سازی مشغول شد. ژار در سال ۱۹۵۲ نخستین موسیقی فیلم را برای ژرژ فرانژی برای فیلم کوتاه «هتل معلولان» ساخت و آنچه ژار را به شهرت رساند، هتلی رساند همکاری او با «دیوید لین». کارگردان مشهور انگلیسی، بود که با فیلم «لورنس عربستان (۱۹۶۲)» آغاز شد و پس از آن برای تمامی آثار دیگرش؛ یعنی «دکتر زیگاو (۱۹۶۴)»، «دختر رایبان (-۱۹۷۰)» و نهایتاً «گذری به هند (۱۹۸۴)» موسیقی نوشت که علاوه بر ده‌ها جایزه بین‌المللی موفق به دریافت سه جایزه اسکار نیز شد. همچنین در خاورمیانه و جهان اسلام موریس ژار را بیشتر به لطف دو اثر از «مصطفی عقدا»، یعنی فیلم‌های «عمر مختار» و «محمد رسول‌الله» می‌شناسند. موریس ژار همچنین پدر «ژان میشل ژار»، آهنگ‌ساز بزرگ فرانسوی و از بزرگان موسیقی الکترونیک نیز هست. ژار که از دهه ۶۰ ساکن هالیوود شد، تا آخر عمر برای بالغ بر ۱۵۰ فیلم موسیقی ساخت و با کارگردانان مشهوری چون «جان فرانکن هایمر»، «آلفرد هیچکاک»، «جان هوستون»، «دیوید لین»، «لوجینو ویسکونتی» و «پیتر ویر» همکاری مؤثر داشت. وی سرانجام در ۲۸ مارس ۲۰۰۹ میلادی چشم از جهان فروست.

گروه هنر: کلاف سردرگمی موسوم به «فیلم توقیفی»، همواره گریبانگیر دولت‌ها بوده، اما این موضوع برای دولت نوبهار «دوازدهم» کمی متفاوت می‌نماید. همین چندروز گذشته بود که مردم با تمام توان خود و هنرمندان با قدرت، به پشتوانه محکمی برای دولت حسن روحانی تبدیل شدند تا بتواند در انتخابات پیروز شود و برای بار دوم سکان اجرایی کشور را به دست بگیرد. هنرمندان با نام‌ها و عناوین مختلف در هرکجا که توانستند از دولت تدبیر و امید و اعتدال حمایت کردند تا ایران را سربلند کنند، اما بعد از انتخابات این حامیان، مطالبات بقعی هم دارند. شاید کمترین حق این باشد که هر هنرمندی در هر صنفی بتواند راحت و بی‌دردسر در چارچوب قانون اثر خود را خلق کند. باین‌حال در گذشته با سقفت کوتاهی از اعمال سلیقه‌ها از سوی مسئولان مواجه شدند که زایش هنر را مختل می‌کرد. نمونه عینی‌اش را در عرصه «سینما» شاهدیم که هنوز هم با فیلم‌های توقیف‌شده‌ای مواجهیم که تکلیفشان روشن نیست و به‌اصطلاح در محاق توقیفند. اصلاً توقیف فیلم‌ها به دو شکل، بیش از اکران عمومی و دیگری پایین کشیده‌شدن از پرده سینما پس از صدور مجوز نمایش، همواره پابرجاست و علت هرچه باشد، فیلم‌سازان آنها با عبور از لایبرنت و انواع و اقسام قوانین به خلق اثرشان دست زده‌اند و حالا چه می‌شود که مثلاً بعد از دریافت مجوز نمایش بار دیگر با تیر غیب ممیزی مواجه می‌شوند؟ این سؤال در عین کلیدی‌بودن، سر‌نوشت‌ساز هم هست؛ مثلاً نمونه اخیرش فیلم «نهنگ عنبر ۲» است. درحالی‌که فیلم بعد از دریافت پروانه نمایش بدون مشکل و با رضایت مدیران حوزه هنری به اکران عمومی درآمده است. دوباره از سوی وزارت ارشاد دچار ممیزی شد.

در طول تاریخ سینمای ایران فیلم‌های زیادی با وجود داشتن مجوز رسمی و قانونی ساخت و

لادن موسوی، خبرنگار «شرق» در کن: امسال ۲۱ فیلم در بخش مسابقه اصلی و ۱۸ فیلم در بخش نوعی نگاه حضور دارند و دو فیلم ایرانی که یکی در بخش نوعی نگاه نمایش داده شد و دیگری در خارج از مسابقه. تعداد فیلم‌های کوتاه و سینه‌فونداسیون ۲۸ تاست. به اینها باید ۱۵ روز کارگردانان و هفته منتقدان را هم اضافه کرد که هرکدام به طور مستقل، ولی در کنار جشنواره کار می‌کنند. همچنین شرکت کارگردانان معروفی همچون میشل هانکه، سوفیا کاپولا (دختر فرانسیس فورد کاپولا) و فاتیح اکین، فیلم‌ساز آلمانی ترک‌تبار، به جشنواره امسال رونق زیادی بخشیده است.

همین نکته هيجان فیلم‌بين‌های حرفه‌ای را زياد می‌کند. درعين حال حضور جوانان فیلم‌ساز و استعدادهای جديد کمک‌رنگ است و یکی از بزرگ‌ترين امتيازات کن که معرفی استعداد جديد در سينماست به بخش‌های جانیي جشنواره منتقل شده!

بخش «نوعی نگاه» مهم‌ترین بخش جنبی این جشنواره معتبر است.

به قول تیری فرمو (Thierry Fremaut)، مدیر جشنواره، فیلم‌های این بخش هنوز شکننده هستند و به ختگی کامل نرسیده‌اند. این فیلم‌ها همیشه در سالن معروف دبوسی (Debussy) نمایش داده می‌شوند.

داوران این بخش هم معمولاً برگزیدگان سال قبل هستند؛ و اما فیلم‌های کوتاه هم در دو بخش با هم به رقابت می‌پردازند.

بخش اصلی و همین‌طور «سینه‌فونداسیون» که فیلم‌های کوتاه دانشجویان در آنجا به نمایش درمی‌آید و برای حضور در این بخش باید شاگرد مدرسه سینمایی یا دانشجوی دانشگاه بود. فرق دیگر «سینه‌فونداسیون» این است که برخلاف بخش اصلی که یک جایزه بیشتر ندارد، سه برنده دارد که مشمول جوایز نقدی هم می‌شود.

در کنار آنها، دو بخش دیگر هم وجود دارد که کاملاً مستقل از یکدیگرند؛ یکی «هفته منتقدان» و دیگری «پانزده روز کارگردانان».

فیلم‌های این دو بخش هیچ‌وقت در سالن اصلی (لومیر) یا دبوسی نمایش داده نمی‌شوند. تنها وجه مشترک تمام این

هنر

خواسته سینماگران از دولت دوازدهم

طلسم توقیفی‌ها شکسته می‌شود؟

پروانه اکران، به دلیل اعمال فشار کتبی و شفاهی از سوی منابع رسمی و غیررسمی که اغلب عنوان «مصلحت» را یک می‌کشند رنگ پرده را ندیده‌اند،

اما آیا امروز هم باید چنین شود؟ آیا نباید از تاریخ سینما درس گرفت و مهم‌تر اینکه به مردم اعتماد کرد و به مطالبات حق‌مدارانه آنها پاسخ مثبت داد؟ در این روزها هم شاهدیم که برخی از فیلم‌ها در دولت‌های قبل توقیف شده‌اند و برخی هم در همین دولت یازدهم؛ مثلاً فیلم تحسین‌برانگیز «کتابانه» به کارگردانی کیانوش عیاری از سوی مسئولان وقت دولت یازدهم توقیف شد!!!

با فیلم مهم دیگر عیاری به نام «خانه پدری» همچنان در محاق توقیف است. کیانوش عیاری در زمان انتخابات ضمن حمایت از روحانی، مهم‌ترین مطالبات عرصه هنر را «رفع توقیف» فیلم‌ها معرفی کرد. او به «شرق» گفت: «مهم‌ترین موضوعی که رئیس‌جمهور منتخب باید به آن توجه داشته باشد، فیلم‌های توقیفی است که تا به امروز بنا بر شرایطی

حمایت از تهیه‌کننده و کارگردان فیلم «رستاخیز» است که انمان‌های بزرگی هستند و آقای درویش از افتخارات صنعت سینمای ایران است. در نتیجه در روزهای آینده با تفاهم و هماهنگی این مسئله را حل‌وفصل می‌کنیم و ان‌شاءالله در آینده نزدیک خود آقای درویش نتیجه را اعلام می‌کند».

و حالا ما منتظر نتیجه هستیم! فیلم «خانه دختر» به کارگردانی شهرام شاه‌حسینی نیز دیگر فیلمی است که تکلیف اکرانش همچنان نامشخص است. هرچند به این فهرست می‌توان فیلم «ارادتمند، نازنین، بهاره، تینا» به کارگردانی عبدالرضا کاها‌نی را افزود. محمدمهدی حدیدیان، رئیس سازمان سینمایی، مدتی قبل در گفت‌وگو با ایسنا در پاسخ به این سؤال که «در حوزه فیلم‌های توقیفی باید منتظر اتفاقی در چند ماه آینده بود» اظهار کرد: «اتفاقی که حتما می‌افتد این است که این آثار دوباره بررسی می‌شوند، و همچنین اینکه بررسی‌ها با این نگاه انجام خواهد شد که اگر بخش‌هایی از فیلم با دوباره گرفته‌شدن، آن اثر را باامان‌کند همین سیاست را دنبال کنیم. ضمن اینکه اگر فیلمی هم باشد که اشکالش خیلی کلی‌تر از این بحث‌هاست حتما اعلام می‌کنیم و آن را در برزخ نگه نمی‌داریم تا تکلیفش روشن باشد».

و اما «ارد» به کارگردانی محمد رسول‌اف که این روزها در جشنواره ۷۰ فیلم کن در بخش «نوعی‌نگاه» نمایش داده می‌شود. اما آیا این فیلم در ایران هم قابل نمایش است؟ و با فیلم «سفر به عیدالو» (مجتبی راعی) که در دهه ۸۰ به دلیل بازی بازیگرش مشمول این بیت شد که «کنه کرد در بلخ آهنگری/ به شوشتر زدن کردن مسگری» و تا امروز وضعیت مشخصی ندارد! اما جالب اینکه در جشنواره کن امسال در این روزها فیلم «تهران تابو» با بازی همین بازیگر در حال نمایش است!

گزارش روز پنجم جشنواره «کن» به کام سینمای ایران

مستمر – غیر از سال ۱۹۶۸ – و بی‌وقفه برگزار شده است. سال ۱۹۶۸ اما این جشنواره را «ژان رنوار»، «فرانسوا تروفو» و البته «ژان لوک گدار» برای همراهی با جنبش دانشجویی-کارگری می ۱۹۶۸ فرانسه تعطیل کردند. امسال میشل هازناویسیوس (Michel Haznavicus) با فیلم «هولناک» سراغ همین کارگردان بزرگ دنیا «گدار» رفته که به‌جزنت می‌توان گفت مهم‌ترین کارگردان فرانسه محسوب می‌شود و براساس کتابی نوشته زن سابقش آن ویاژمسکی (Anne Wiazemsky) ساخته شده است.

فیلم، عشق و زندگی مشترک این زوج را تا به هنگام جدایی‌شان نشان می‌دهد. گدار که به طور تقریبی ۲۰ سال از زنش بزرگ‌تر بوده، او را عاشقانه دوست داشته، اما با اخلاق، تفکرات و ایده‌هایش او را از خود خسته و دلزده می‌کند تا طلاق بگیرد.

میشل هازناویسیوس که جایزه اسکار بهترین فیلم خارجی را برای فیلم «هنرمند» (The artiste) در کارنامه خود دارد، این فیلم را به شیوه طنزآمیز ساخته و تماشاگران همراه با فیلم مدام به پدالوک‌ها و طنز موقعیت می‌خندند. لویی گارل (Louis Garrel)، هنرپیشه جوان و بسیار پرطرفدار فرانسوی، نقش «گدار» را باز می‌کند. او مانند گدار، در تمام مدت فیلم نوب‌زبانی حرف می‌زند و بازی بی‌نظیری را ارائه می‌دهد.

فیلم ریتم تند دارد و یک‌ساعت و ۴۰ دقیقه آن به تندی می‌گذرد، اما فیلم قطعا طرفداران گدار را خوشحال نمی‌کند. چون چهره نشان‌داده‌شده از این کارگردان چندان سمیات نیست، اما اغلب می‌داند که گدار، آدمی با شخصیت و رفتار خاصی است. هازناویسیوس این‌بار نیز مانند فیلم‌های قبلی‌اش، از حضور همسر خود در فیلم استفاده کرده است، اما برنیس بژو (Berenice Bejo) این‌بار نقش اصلی فیلم نیست که کلا این قضیه به دلیل نبود شباهت بین او و آن ویاژمسکی منتفی بوده. او نقش دوم فیلم را دارد. شاید بتوان گفت که تنها بازی خوب این بازیگر در فیلم «گذشته» اصغر فرهادی بوده که برای آن جایزه نخل طلای بهترین بازیگر زن را از جشنواره فیلم کن دریافت کرد.

هولناکی زندگی می‌کرده و چگونه در این دوران رشد کرده است؛ سعی کردم با نشان‌دادن دوران زیست او این اندیشه‌های خیامی را معرفی کنم. غریب‌پور ادامه می‌دهد: چندسال است که روی این اپرا کار کرده‌ام، امیدوارم وقتی که اپرای خیام به صحنه می‌آید همه گواهی بدهند که این اثر نشان‌دهنده عظمت خیام است بنابرین من اعتقاد دارم که بعد از روی‌صحنه‌رفتن اپرای خیام باب‌های جدیدی نیز گشوده خواهد شد. او درباره زمان روی‌صحنه‌رفتن اپرای خیام نیز عنوان می‌کند برنامه ما اوایل تیرماه است و از سوی مسئولان استان خراسان‌رضوی و شهرستان نیشابور نیز پیشنهادهای شد و در نهایت امبدوارم در زادگاه خیام نیز بتوانیم اپرای خیام را روی صحنه ببریم.

غریب‌پور درباره مفروض به نیشابور و شرکت یک‌سویه است. خیام بزرگ و خیامی که من تلاش کردم در اپرای خیام نشان دهم در این نوشته‌ها وجود ندارد، چراکه غالباً تک‌بعدی به او نگاه شده است. من کوشش کرده‌ام که ابعاد ناشناخته خیام را نشان دهم و به‌خصوص اینکه خیام در چه دوران

فیلم «رستاخیز»

زیر آسمان فیروزهای

کارگاه فیلم‌نامه‌نویسی فرهادی

● **شرق:** دومین دوره کارگاه فیلم‌نامه‌نویسی اصغر فرهادی در مؤسسه بامداد، خرداد ۹۶ برگزار می‌شود. پیش‌تر اولین دوره این کارگاه، سال گذشته برگزار شده بود. کارگاه فیلم‌نامه‌نویسی اصغر فرهادی شامل هفت جلسه سه‌ساعته است، فرهادی، فیلم‌نامه‌نویس و کارگردان سینمای ایران، برای فیلم «فرشده» جایزه فیلم‌نامه‌نویسی جشنواره کن و برای فیلم‌های «جدایی» و «فرشده» جایزه اسکار بهترین فیلم خارجی را دریافت کرد. علاقه‌مندان به شرکت در کارگاه فیلم‌نامه‌نویسی فرهادی که در مؤسسه بامداد به مدیریت پریسا بخت‌آور برگزار می‌شود، می‌توانند با شماره‌های ۰۲۱۲۲۷۱۶۵۵۱، ۰۲۱۲۲۷۱۶۵۵۱ و ۰۲۱۲۲۷۱۶۵۰ تماس حاصل کنند.

کاری ساربان میزبان نیلوفر قادری‌نژاد شد دریای خاکستری

● **زروان بختیار:** «از سایه تا سفید و از سفید تا سایه ما در میان دریایی از خاکستری سرگردانیم و در تقابل خیر و شر، دیو و فرشته، عشق و نفرت، بیم و امید، رنج و شادی، زشت و زیبا، جنگ و صلح، مرگ و زندگی و... گاهی با میل هولناکی به خشونت و گاهی با لذت عشق و صلح و آرامش در کشمکش هستیم. من نیز در کارهایم متأثر از این تلاطم هستم». این صحبت‌های نیلوفر قادری‌نژاد درباره جدیدترین مجموعه نقاشی‌هایش با عنوان «سایه‌درون» است که به‌تازگی در گالری ساربان روی دیوار رفت. تابلوهایی با تکنیک اکریلیک روی بوم در اندازه‌های مختلف که در آنها شاهد رویکردی روان‌شناختی و نقش‌مایه‌های اسطوره‌ای و انسانی هستیم. به اعتقاد زروان روح‌بخشان، نیلوفر قادری‌نژاد، نقاشی است که تحولات اجتماعی و جنگ را تجربه کرده و دغدغه و رفتار مردمان گرفتار آن را موضوع آثار پیشین خود قرار داده، او در سال‌های اخیر به انسان از منظر کلی‌تر نگاه می‌کند و در آثارش به عواطف و رابطه انسان با خود، به‌عنوان مضمون اصلی پرداخته است. قادری‌نژاد در مجموعه «سایه‌درون» رویکردی روان‌شناختی را پی گرفته و با استناد به نظر یونگ درباره کهن‌الگوی سایه، از نقش‌مایه‌های اسطوره‌ای بهره برده و انسان و حیوان را در یکدیگر به تصویر کشیده است. در اغلب آثار این مجموعه، سایه که به تعبیر یونگ نیمه تاریک، وجه حیوانی و غیراخلاقی و درعین‌حال خلاق و پرشور انسان است، با خطوط اکسپرسیو و تنوع رنگ‌های درخشان در قالب خود سایه و نیز حیوانات مختلف و نقش‌مایه‌های اسطوره‌ای جانوری افسانه‌ای نمود پیدا کرده است. تمایلی به راهایی از صورت‌های فیگوراتیو آشنا و حرکت به‌سوی بیانگری خط و انتزاع فرم، برآمده از همین سایه درون است؛ همه آنچه در ما هست و ما از آن ناآگاهیم. نیلوفر قادری‌نژاد خرداد ۱۳۹۶ در تهران به دنیا آمد. او دانش‌آموخته رشته نقاشی از دانشگاه تهران است و بیش از ۳۰ سال تجربه تدریس طراحی و نقاشی در دانشگاه آزاد هنر و معماری و آموزشگاه‌های گوناگون را در کارنامه دارد، در بیش از ۱۵۰ نمایشگاه گروهی و انفرادی هم شرکت کرده است.

امبرتو اکوخوانی با اهل فن

● **شرق:** مؤسسه آپ‌آرت‌مان در نظر دارد در یک دوره یک‌ساله «امبرتو اکوخوانی»، با دوستداران ادبیات و کلاسر خوانندگان بالقوه و بالفعل کتاب نویسنده بی‌بدیل و فیلسوف ایتالیایی، آثار ادبی و روایی او را نقد و تفسیر کند. جلسات امبرتو اکوخوانی آپ‌آرت‌مان پنجشنبه‌های اول هر ماه برگزار می‌شود. در هر جلسه یکی از استادان و کارشناسان به نقد و بررسی یک کتاب ادبی و روایی (غیرنشانه‌شناسی) ترجمه‌شده از امبرتو اکو می‌پردازد و در کنار آن فیلم‌های مرتبط با آن اثر یا مصاحبه‌های امبرتو اکو با زیرنویس فارسی نمایش داده خواهند شد.

اولین نشست، پنجشنبه، چهارم خرداد با عنوان «چگونه یک فیلسوف رمان نوشت» با حضور دکتر فرزان سجودی با خواندن و تفسیر کتاب «اعترافات رمان‌نویس جوان» برگزار می‌شود. در این جلسه فیلمی از کتابخانه بزرگ اکو و همچنین فیلم ویدئویی «یک عصرانه با امبرتو اکو» نمایش داده می‌شود. در این جلسه رضا علیزاده، مترجم آثار اکو، نیز حضور دارد. برای اطلاع بیشتر با شماره ۰۲۱۸۸۶۶۴۷۴ تماس بگیرید.